

8. seminář:

Vícekriteriální programování, úvod do nelineární optima- lizace

Příklad 1: Najděte graficky dílčí optimální řešení pro úlohu VLP:

$$z_1 = 2x_1 - x_2 \rightarrow \max,$$

$$z_2 = x_2 \rightarrow \max,$$

na množině X určené podmínkami

$$2x_1 + x_2 \leq 18,$$

$$x_1 + 2x_2 \leq 12,$$

$$-x_1 + x_2 \leq 3,$$

$$x_1, x_2 \geq 0$$

Uvažujte agregovanou účelovou funkci $z = v_1 \cdot z_1 + v_2 \cdot z_2$ pro váhy

$$v_1, v_2 \geq 0, v_1 + v_2 = 1.$$

Popište řešení optimalizačních úloh $z \rightarrow \max_{x \in X}$ v závislosti na parametrech v_1, v_2 . Naleznete "maximálně pravděpodobné kompromisní řešení".

Příklad 2: Uvažujme nutriční problém sestavení denního jídelníčku pro 100 osob, přičemž k dispozici máme 9 druhů základních potravin. Složení potravin z hlediska důležitých výživových komponent a jejich ceny (vše přepočteno na 100g potraviny), viz tabulka:

	energ. [kJ]	bílk. [g]	Fe [mg]	vit. A [jed]	vit. C [mg]	chol [mg]	cena [Kč]
maso vepř.	1200	18,4	3,1	20	0	83	12
máslo	3000	0,6	0,2	2500	0	120	11,2
chleba	1160	7,2	0,8	0	0	1	1,5
brambory	300	1,6	0,6	40	10	0	1,2
jablka	240	0	0,5	60	2	0	1,5
eidam	1260	31,2	0,6	1100	0	71	10,6
kuře	650	20,2	1,5	0	0	57	6
jogurt	450	7	0,2	260	0	11	4,5
jahody	150	0	0,8	60	60	0	12

Nutriční odborníci stanovili, že denní dávka výživy pro dospělého by měla obsa-

hovat minimálně 80 g bílkovin, 15mg železa, 6000 jednotek vitamínu A a 200 mg vitamínu C. Pro zajištění celodenního stravování pro 100 osob máme sestavit optimální skladbu jídelníčku při respektování doporučení nutričních expertů a současně s co nejvyšší energetickou hodnotou, co nejmenším obsahem cholesterolu a za co nejméně peněz, přitom máme k dispozici maximálně 40 kg každé potraviny.

- a) Najděte dílčí optimální řešení.
- b) Převed'te postupně kritéria "cholesterol a energie" na omezení s připuštěním 10 procentní odchylky od optimální hodnoty
- c) Převed'te současně kritéria "cholesterol a energie" na omezení s připuštěním 10 procentní odchylky od optimální hodnoty

Příklad 3:

Určete ručně globální extrémy funkce $f(x, y) = x^2 + 2xy + 2y^2 - 3x - 5y$ na množině M, která je trojúhelníkem s vrcholy $A[0; 2]$, $B[3; 0]$, $C[0; -1]$.

Příklad 4: Na parabole $y^2 = 4x$ nalezněte bod, který je nejbliže přímce $x - y + 4 = 0$.